

Informatievoorschriften aanvraag modeltoelating speelautomaat

Vastgesteld door de raad van bestuur van de kansspelautoriteit op 21-08-2018

1.	Inleiding	3
2.	Aanvraagformulier	3
2.1	Nieuwe modeltoelating toevoegen aan een al bestaande modeltoelating	4
3.	Keuringsrapport	4
3.1.	Keuringsrapport algemeen	5
3.2.	Omschrijving van de speelautomaat	5
3.3.	Beoogd houder van de modeltoelating	5
3.4.	Technische beschrijving van de speelautomaat	6
3.5.	Fraudegevoeligheid/ randvoorwaarden voor de toelating	10
3.6.	Verantwoording	10
3.7.	Vastlegging van het model	10
3.8.	Conclusie van het keuringsverslag	11
3.9.	Referentie en ondertekening	11
4.	Informatie voor toezicht	12
4.1.	Algemeen	12
4.2.	Toezichtmethode voor de hardware	13
4.3.	Toezichtmethode voor de software	13
4.4.	Toezichtmethode instelling of inrichtingsvoorwaarden van de speelautomaat	14
4.5.	Overige toezichtinformatie	14
5.	Randvoorwaarden en formaat van digitale aanlevering	14
5.1.	Format en inrichting	14
5.2.	Digitale afbeeldingen	15
5.3.	Software	15

Informatievoorschriften aanvraag modeltoelating speelautomaat
Vastgesteld door de raad van bestuur van de kansspelautoriteit op 21-08-2018

BIJLAGE 1: Standaardhulpmiddelen voor toezicht	17
BIJLAGE 2: Softwareconformiteit	18
BIJLAGE 3: Voorwaarde modeltoelating toevoegen aan een toegelaten model speelautomaat.	22
BIJLAGE 4: Checklist controle aanlevering.....	24

Informatievoorschriften aanvraag modeltoelating speelautomaat
Vastgesteld door de raad van bestuur van de kansspelautoriteit op 21-08-2018

1. Inleiding

Speelautomaten mogen slechts tot de Nederlandse markt worden toegelaten wanneer ze behoren tot een toegelaten model (=goedgekeurd type). Deze 'modeltoelating' wordt op aanvraag verleend door de KSA. Het verlenen gebeurt via een document dat 'verklaring van toelating' (VVT) genoemd wordt. In de praktijk worden de twee termen door elkaar gebruikt.

Een modeltoelating wordt van rechtswege verleend als er niet binnen een redelijke termijn beslist is op de aanvraag (beter bekend als 'lex silencio positivo'), en de procedure staat dus onder tijdsdruk. Los daarvan is het een ervaringsfeit dat de aanvragers zeer hechten aan een snelle afhandeling. Daarom heeft de KSA besloten om een vlotte afhandeling te bevorderen door:

- een formulier voor te schrijven om allerlei gegevens aan te leveren; en
- beleidsregels te geven met betrekking tot de aanlevering van informatie die het model speelautomaat zo volledig mogelijk weergeeft, die de KSA nodig heeft om te beoordelen of het model voldoet aan de voor dat model geldende eisen, en die nodig is om effectief en efficiënt toezicht te houden op de speelautomaten van dat model.

Als het formulier niet gebruikt wordt of informatie niet conform de richtlijnen wordt aangeleverd, kan de KSA besluiten de aanvraag niet in behandeling te nemen ! Neem daarom in voorkomende gevallen tijdig contact op met de KSA.

2. Aanvraagformulier

De aanvraag moet worden ingediend via het voorgeschreven aanvraagformulier. Dit bevat nauwelijks gegevens over het model speelautomaat, maar wel allerlei formele en procedurele gegevens: namen van partijen, contactgegevens, machtigingen, paklijsten (om te controleren of alles compleet is) en dergelijke.

Het formulier moet op papier worden ingeleverd!

2.1 Nieuwe modeltoelating toevoegen aan een al bestaande modeltoelating

In bepaalde gevallen is het praktischer en ook mogelijk om bij de aanvraag van een nieuwe modeltoelating het verzoek te doen deze toe te voegen aan een al bestaande modeltoelating.

Dit is vooral praktisch indien bij de nieuwe aanvraag voor modeltoelating alleen het spel afwijkt ten opzichte van een al bestaande modeltoelating. Maar het kan ook praktisch zijn bij wijzigingen van specifieke onderdelen t.b.v. onderhoud aan het model speelautomaat. De nieuwe aanvraag richt zich dan met name op de wijziging en hoeft de informatie welke, in het kader van de al bestaande modeltoelating, al is aangeleverd niet nogmaals te worden aangeleverd. Er kan dan worden verwezen naar de informatie uit de al bestaande modeltoelating.

Een ander belangrijk voordeel is dat er bij het toevoegen aan een bestaande modeltoelating geen nieuw merkteken hoeft te worden vastgesteld¹. Voor de nieuwe modeltoelating wordt gebruikt gemaakt van de, voor de al afgegeven modeltoelating, vastgesteld merkteken. Op de speelautomaat hoeft dan, na bijvoorbeeld het wijzigen van een spel, geen nieuw merkteken te worden aangebracht en kan het merkteken die al aangebracht gewoon worden gebruikt.

Op het aanvraagformulier kan worden aangegeven of de nieuwe modeltoelating moet worden toegevoegd aan een al bestaande modeltoelating. Er zijn wel voorwaarden verbonden aan de aanvraag voor modeltoelating speelautomaat. In bijlage 3 staan de voorwaarden en worden deze toegelicht.

3. Keuringsrapport

De aanvraag moet vergezeld worden van een keuringsrapport van een aangewezen keuringsinstelling. Dit keuringsrapport heeft drie doelen:

1. Het keuringsrapport dient als onderbouwend advies voor de KSA bij haar besluit om een model wel of niet toe te laten. Daarom moet het keuringsrapport zo duidelijk en volledig zijn dat de KSA zich een afgewogen oordeel kan vormen, zonder dat ze extra informatie moet verzamelen of de speelautomaat fysiek voorhanden moet hebben.
2. Het keuringsrapport dient tevens om het model speelautomaat eenduidig vast te leggen, want een modeltoelating is zinloos als niet precies is vastgelegd waarop die betrekking

¹ Bij de afgifte van een 'verklaring van toelating' aanvraag voor modeltoelating wordt er door de Kansspelautoriteit een merkteken vastgesteld. Indien een speelautomaat is voorzien van een modeltoelating dan moet de vergunninghouder ten bewijze hiervan, duidelijk zichtbaar voor publiek, een merkteken aanbrengen op de speelautomaat

Informatievoorschriften aanvraag modeltoelating speelautomaat
Vastgesteld door de raad van bestuur van de kansspelautoriteit op 21-08-2018

heeft. Deze eenduidige vastlegging kan plaatsvinden in de vorm van een gedetailleerde beschrijving (inclusief foto's, bouwtekeningen, software). Als een gedetailleerde beschrijving niet mogelijk is, kan het nodig zijn onderdelen van het model (bijvoorbeeld een mechanische toevalsgenerator of karakteristieke softwareonderdelen die moeilijk zijn uit te lezen) fysiek aan te leveren in de vorm van een bewaarmodel.

3. Het keuringsrapport dient tenslotte om een methode vast te leggen waarmee gecontroleerd kan worden of een speelautomaat daadwerkelijk overeenstemt met een toegelaten model ('modelconformiteit'). Dit is de methode die de Kansspelautoriteit kunnen gebruiken bij de technische controles.

3.1. Keuringsrapport algemeen

- Het keuringsrapport moet duidelijk concluderen of een model speelautomaat wel of niet aan de wettelijke eisen voldoet, en moet die conclusie(s) afdoende onderbouwen. Het keuringsrapport moet dus alle informatie bevatten die nodig is voor het begrijpen en interpreteren van de conclusies, op correcte, nauwkeurige en heldere wijze.
- Als het keuringsrapport uitkomsten bevat die zijn verkregen door derden (bijvoorbeeld een buitenlandse concerngenoot), moeten deze uitkomsten duidelijk als zodanig worden gemerkt.
- Het keuringsverslag moet worden opgesteld in de Nederlandse taal.
- Verbeteringen of toevoegingen die in een keuringsverslag worden aangebracht na de uitgifte ervan, moeten voldoen aan dezelfde normen als het keuringsverslag zelf.

3.2. Omschrijving van de speelautomaat

Dit betreft de naam, fabrikant, en soort van het model (TK/TS/TH/TB); dit zijn dezelfde gegevens als onder punt 1 van het aanvraagformulier.

3.3. Beoogd houder van de modeltoelating

Dit betreft de naam, adres- en contactgegevens van degene op wiens naam de modeltoelating wordt gezet; dit zijn dezelfde gegevens als onder punt 2 van het aanvraagformulier.

Informatievoorschriften aanvraag modeltoelating speelautomaat
Vastgesteld door de raad van bestuur van de kansspelautoriteit op 21-08-2018

3.4. Technische beschrijving van de speelautomaat

De speelautomaat moet zo volledig mogelijk beschreven worden. De beschrijving moet in ieder geval de volgende karakteristieke onderdelen² betreffen (voor zover het model die onderdelen bevat):

- Techniek - algemeen:
 - Toegepast kast, kabinet of ombouw
 - Aantal spelersplaatsen (maximum)
 - Inrichting en opstelling spelersplaatsen
 - Optionele onderdelen (bijvoorbeeld set-tops)
- Techniek - hardware;
 - Uitvoering van de microprocessorsystemen
 - Onderdelen die verantwoordelijk zijn voor de karakteristieke snelheid van een systeem (bijv. wachttijden en speltempo)
 - Onderdelen ten behoeve van de borging bij spanningsonderbreking
 - Onderdelen ten behoeve van borging van de integriteit
 - Onderdelen aanwezig voor de mogelijkheid voor effectief en efficiënt toezicht
 - Interface met de speler
 - Interface-mogelijkheden met externe systemen (bijvoorbeeld SAS)
 - Betalingsmechanisme (inworp en uitbetaling)
 - Niet-resetbare tellers
 - Instelbare onderdelen die van invloed zijn op instelvoorwaarden
 - Mechanische delen die invloed hebben op het verloop of het resultaat van de speelautomaat (bijv. een mechanisch toevalsproces); dit omvat in ieder geval de schema's van de onderdelen inclusief de maatvoering en toleranties op de maatvoering.
- Techniek - software en/of programmeerbare logica:
 - Aantal gegevensdragers
 - Type aanduiding (v.b. (E)PROM, CDROM, PIC)
 - Plaats van gegevensdrager (locatieaanduiding)

² Karakteristiek onderdeel = deel van een speelautomaat waarbij, als het niet overeenkomt met het toegelaten model, er geen zekerheid bestaat of de speelautomaat voldoet aan de eisen. Voorbeelden: betalingsmechanisme, spelsoftware, programmeerbare logica, presentatie, interface, toevalsproces, en dergelijke.

Informatievoorschriften aanvraag modeltoelating speelautomaat
Vastgesteld door de raad van bestuur van de kansspelautoriteit op 21-08-2018

- Technische informatie gegevensdrager
- Fabrikant (indien karakteristiek)
- Type nummer (indien karakteristiek)
- Capaciteit in Kbytes
- Functie gegevensdrager of programmeerbare logica (ROM of RAM)
- Softwarefunctie
- Softwareversie
- Bestandsformat voor de digitale aanlevering
- Hashcode voor de digitale aanlevering in SHA1-format.
- Als de gegevensdrager voorzien is van een bestandsysteem, is voor elke gegevensdrager de volgende informatie vereist:
 - Soort bestandsysteem (v.b. FAT,NTFS of UTF)
 - Inrichting van het bestandsysteem/partities
 - Per bestand of verzameling bestanden moet de functie worden aangegeven
 - Per bestand de Hashcode van het bestand in SHA1-format
 - Per bestand moet aangegeven of het bestand is:
 - **Dynamisch:** d.w.z. verandering van het bestand beïnvloedt de goede werking van de speelautomaat niet; of
 - **Statisch:** d.w.z. niet met zekerheid is vast te stellen dat de automaat bij wijziging van het bestand nog voldoet aan de gestelde eisen.

Hashcode en dynamisch/statisch hoeft niet te worden aangegeven bij bestanden die onderdeel uitmaken van het besturingssysteem

- Spelbeschrijving

De volgende kernzaken moeten in de spelbeschrijving duidelijk naar voren komen:

- Spelonderdelen:
 - Basisspel
 - Vervolgspel
 - Spelonderbreking
 - Simultaan spel
 - Behendigheid of inzicht elementen
 - Features
- Resultaten:

Informatievoorschriften aanvraag modeltoelating speelautomaat
Vastgesteld door de raad van bestuur van de kansspelautoriteit op 21-08-2018

- Maximaal samengestelde prijs (maximale prijs plus statistische gewaardeerde kansen op prijzen als gevolg van het spelen van een spel) bij simultaan spel;
- Maximaal samengestelde prijs (maximale prijs plus de statistische gewaardeerde kansen op prijzen als gevolg van het spelen van een spel) per handeling;
- Kansen op prijzen die niet het gevolg zijn van het spelen van een spel maar wel ontstaan op de speelautomaat (z.g. vollemaanconstructie en vergelijkbaar);
- Inzet:
 - Denominatie
 - Inzet in het basisspel;
 - Inzet in overige speldelen;
 - Kansen op prijzen die indirect worden ingezet (verlies condities van kansen op prijzen oftewel cancel voorwaarden features).
- Overig:
 - Spelersinformatiesysteem;
 - Wachttijden;
 - Bezinningstijden
 - Inworp/ uitbetaling
- Spelgedrag:

In ieder geval worden de volgende eigenschappen gerapporteerd:

- Toevalskarakter en toevalsproces (evt. ook centraal toevalsproces)
- Constructies die invloed hebben op uurverlies, uitkeringspercentage en uitkeringsgedrag (regelaars- en vergelijkbare constructies)
- Hoogst vastgesteld uurverlies
- Laagst vastgesteld uitkeringspercentage
- Uitkeringsgedrag (maximum aantal overschrijdingen; pieknorm)
- Minimale tijd per spel
- Mate van inzicht en behendigheid speler

Deze eigenschappen moeten worden gerapporteerd inclusief toegepaste spelstrategie en een strategie van het terugbrengen van het vluchtige geheugen van de automaat in de oorspronkelijke stand, in een voor de speler ongunstige positie wordt toegepast

- Instel- of inrichtingsmogelijkheden;

Informatievoorschriften aanvraag modeltoelating speelautomaat
Vastgesteld door de raad van bestuur van de kansspelautoriteit op 21-08-2018

Karakteristieke instelmogelijkheden of inrichtingsmogelijkheden van speelautomaten bestemd voor opstelling in een speelcasino of behendigheidsautomaten. Of specifieke inrichtingsvoorwaarden van de spelersplaatsen van een meerspeler.

Informatievoorschriften aanvraag modeltoelating speelautomaat
Vastgesteld door de raad van bestuur van de kansspelautoriteit op 21-08-2018

3.5. Fraudegevoeligheid/ randvoorwaarden voor de toelating

Als de automaat bijzondere kenmerken bevat die de speelautomaat kwetsbaar maken voor bepaalde vormen van fraude, of juist gericht zijn op het tegengaan van fraude, moet het keuringsverslag hiervan melding maken.

Hetzelfde geldt wanneer de automaat op een bepaalde manier moet worden ingericht of opgesteld (bijvoorbeeld het instellen van de denominatie (= de waarde van 1 credit/punt), het waterpas opstellen, enz.).

3.6. Verantwoording

Het keuringsverslag moet een overzicht bevatten van alle wettelijke eisen aan de betrokken speelautomaat en de mate waarin de automaten aan deze eisen voldoen in de vorm van een checklist. Dit overzicht moet op correcte, nauwkeurige en heldere wijze alle informatie bevatten die noodzakelijk is voor het begrijpen en interpreteren ervan. Voor deze checklist is een standaard ontwikkeld om aan de voorwaarde te kunnen voldoen. Het onderstaande schema geeft de basis voor de standaard checklist.

artikel regelgeving	beleid	Methode	Oordeel	Interpretatie of opinie
Artikel regelgeving	Referentie beleidsdocument	Beschrijving van procedure of referentie aan kwaliteitssysteem.	Oordeel of automaat voldoet aan artikel.	Toelichting op oordeel (als er vooraf overleg met de KSA is geweest)

3.7. Vastlegging van het model

De karakteristieke eigenschappen een speelautomaat worden in het overgrote deel van de gevallen vastgelegd door middel van digitale documenten of bestanden. De mogelijkheid om de procedure van een bewaarmodel te volgen (art 30q, tweede lid, Wok) wordt nauwelijks meer gebruikt. Aan de digitale vorm van het vastleggen van het model zijn aanleveringsvoorwaarden verbonden om de reproduceerbaarheid en de toepasbaarheid voor het toezicht te borgen. Deze aanleveringsvoorwaarden staan beschreven in hoofdstuk 5 van dit document. Het keuringsrapport moet nadrukkelijk verwijzen naar de bestanden die als digitale bijlagen worden toegevoegd aan het keuringsrapport.

Informatievoorschriften aanvraag modeltoelating speelautomaat
Vastgesteld door de raad van bestuur van de kansspelautoriteit op 21-08-2018

De volgende digitale documenten zijn minimaal nodig bij het vastleggen van het model speelautomaat:

- Digitale afbeeldingen van de speelautomaat
- Afbeeldingen waarbij de gehele automaat staat afgebeeld waarbij de interface met de speler of de interface met externe systemen zijn afgebeeld. Daarnaast afbeeldingen van de speelautomaat waarbij de toegangsmogelijkheden zijn geopend en het binnenwerk van de speelautomaat zichtbaar is. In de afbeeldingen zijn alle (optionele) onderdelen of inrichtingsmogelijkheden duidelijk zichtbaar.
- Een digitale afbeelding van de toegepaste geheugendragers of geprogrammeerde programmeerbare logica van de speelautomaat.
- Digitale afbeeldingen van de karakteristieke onderdelen van de speelautomaat.
- Afbeeldingen van karakteristieke onderdelen van de speelautomaat geplaatst en aangesloten in de speelautomaat.
- Afbeeldingen van de karakteristieke onderdelen afzonderlijk, los van de speelautomaat.
- De karakteristieke software onderdelen van de speelautomaat
- Digitale bestanden welke 1:1 de inhoud van de karakteristieke gegevensdragers zoals gerapporteerd onder 3.4 vertegenwoordigen.
- Aansluitschema's en schema's met karakteristieke maatvoering
- Voor de keuring gebruikte documenten welke door de aanvrager zijn aangeleverd t.b.v. modelonderzoek (de sourcecode van de software hoeft niet te worden toegevoegd).

3.8. Conclusie van het keuringsverslag

Het keuringsverslag moet voorzien zijn van een eenduidige conclusie of eindoordeel. Als er bij speelautomaten bestemd voor opstelling in speelcasino's randvoorwaarden zijn verbonden aan de conclusie (of eindoordeel), moet de beschrijving daarvan opgenomen zijn in een apart hoofdstuk in het keuringsrapport 'Randvoorwaarden conclusie'.

De conclusie of eindoordeel mag zich niet beperken tot de vraag of het model speelautomaat voldoet aan de gestelde eisen, maar moet ook ingaan op de vraag of efficiënt en effectief toezicht op de opgestelde speelautomaat mogelijk is.

3.9. Referentie en ondertekening

Het keuringsverslag moet voorzien van een dagtekening en een uniek referentienummer. Ook moet op het keuringsverslag aangegeven zijn wie het heeft opgesteld en wie het als eindverantwoordelijke heeft ondertekend. Het keuringsverslag mag uitsluitend door daartoe gemachtigde personeelsleden worden ondertekend.

4. Informatie voor toezicht

Speelautomaten mogen alleen worden opgesteld wanneer ze overeen stemmen met een toegelaten model ('modelconformiteit'). De kansspelautoriteit houdt hier toezicht op, en heeft informatie nodig om in het land aangetroffen speelautomaten te kunnen controleren op modelconformiteit. Deze informatie moet voorhanden zijn op het moment dat beslist wordt over het wel of niet verstrekken van de VVT, want dat is voor de overheid het 'point of no return'.

De informatie richt zich op de karakteristieke eigenschappen van het toegelaten model, dat wil zeggen de eigenschappen van een toegelaten model die zijn gerelateerd aan onderdelen van een speelautomaat waaraan eisen zijn verbonden. Als deze karakteristieke onderdelen veranderen kan er niet meer met zekerheid worden vastgesteld of de speelautomaat aan de eisen voldoet, en is een modelonderzoek noodzakelijk. Karakteristieke eigenschappen zijn bijvoorbeeld de muntproever, de hopper, de glasplaat, de software, enz.

4.1. Algemeen

De informatie voor toezicht bestaat uit een toezicht methode voor de karakteristieke onderdelen van een speelautomaat als volgt opgesplitst:

- De hardware van de speelautomaat
- De software van de speelautomaat
- Voorwaarde aan de instelling of inrichting van de speelautomaat.

De informatie moet zo goed zijn dat een efficiënt en effectief toezicht mogelijk is. De informatie moet zijn opgesteld in de Nederlandse taal.

- Onder efficiëntie wordt verstaan dat binnen 30 minuten is vast te stellen of de speelautomaat in overeenstemming is met het toegelaten model. Bij een meerspeler is dit 30 minuten per eenheid waaraan een speler kan plaatsnemen (spelersplaats), inclusief het centrale toevalsproces.
- Onder effectiviteit wordt verstaan dat de toezichtmethode zodanig is ingericht dat met een hoge betrouwbaarheid kan worden vastgesteld of de speelautomaat wel of niet modelconform is. De methode moet zich richten op de karakteristieke onderdelen van de speelautomaat. De methode stelt vast of een karakteristiek onderdeel al dan niet overeenkomst met wat is toegelaten.

De methode moet door een keuringsinstelling onderzocht zijn op zijn effectiviteit en efficiëntie. De resultaten van dit onderzoek moeten zijn vastgelegd in het keuringsrapport.

De toezichthouder heeft standaard een aantal hulpmiddelen tot zijn beschikking om de een speelautomaat te kunnen controleren. Bijlage 1 geeft een overzicht van deze hulpmiddelen. Als

Informatievoorschriften aanvraag modeltoelating speelautomaat
Vastgesteld door de raad van bestuur van de kansspelautoriteit op 21-08-2018

voor het toepassen van de toezichtmethode bijzondere hard- of software nodig is, moet deze in voldoende aantal gratis aan de toezichthouder ter beschikking gesteld worden. Op dit moment wordt uitgegaan van 15 exemplaren (Dit aantal is afhankelijk van het aantal inspecteurs en kan in de toekomst veranderen).

De aangeleverde hulpmiddelen moeten vrij reproduceerbaar zijn. Als de toezichthouder een hulpmiddel kwijtraakt, moet het immers vervangen kunnen worden. Software moet kunnen worden vermenigvuldigd; hardware moet op de vrije markt verkrijgbaar zijn.

4.2. Toezichtmethode voor de hardware

Het toezicht op de karakteristieke hardware-onderdelen van een speelautomaat bestaat uit het controleren of de hardware van de automaat overeenkomt (=conform is) met wat in de modeltoelating is toegestaan. De modelbeschrijving uit het keuringsrapport en de daarbij behorende digitale bijlagen worden gebruikt om deze conformiteit vast te stellen. De toezichtmethode beschrijft verder in detail welke hardware onderdelen van de speelautomaat gecontroleerd moeten worden of hoe men kan zien of ze overeenstemmen met wat is toegelaten.

Als de speelautomaat is voorzien van mechanische toevalsdelen maken de bouwtekeningen (inclusief maten en marges) van deze karakteristieke mechanische componenten onderdeel uit van de aangedragen toezichtmethode. Daarnaast moet de speelautomaat voorzien van informatie over de meest recente trekkingsresultaten (1000 maal het aantal mogelijke trekkingsuitslagen), de berekening van de actuele chi-kwadraat waarde gebaseerd op de meest recente trekkingsuitslagen en de berekening van de totalen per trekkingsuitslag ten behoeve van de 3-sigma toets.

4.3. Toezichtmethode voor de software

Ook voor het toezicht op de karakteristieke software componenten wordt een gedetailleerde toezichtmethode aangeleverd waarin staat beschreven op welke wijze de karakteristieke software onderdelen worden gecontroleerd.

- De toezichtmethode maakt gebruik van de informatie uit het keuringsrapport en de bijgesloten digitale bijlagen welke onderdeel uitmaken van de vastlegging van het model speelautomaat.
- De toezichtmethode houdt rekening met:
- Als er in de speelautomaat software aanwezig is om een controle te kunnen uitvoeren, moet die conformiteitscontrole ook betrekking hebben op die software.

Informatievoorschriften aanvraag modeltoelating speelautomaat
Vastgesteld door de raad van bestuur van de kansspelautoriteit op 21-08-2018

- Het mag niet mogelijk zijn dat er andere (onbekende) software op de gegevensdragers gezet wordt zonder dat de toezichtmethode dit kan signaleren.
- Als er op de gegevensdragers bestanden aanwezig zijn die inhoudelijk veranderen, moet voor ieder bestand worden aangegeven of deze mag veranderen.
- Indien de toezichtmethode gebruik maakt van een Hash-algoritme moet in ieder geval het SHA1-algoritme gebruikt worden.
- De richtsnoer software conformiteit voorwaarden gesteld op welke wijze de integriteit van het Operating Systeem kan worden geborgd en gecontroleerd (zie bijlage 2)

4.4. Toezichtmethode instelling of inrichtingsvoorwaarden van de speelautomaat

Als aan het advies voorwaarden zijn verbonden qua instelling of inrichting, is hier voor een toezichtmethode ook nodig. Deze toezichtmethode moet beschrijven op welke wijze gecontroleerd kan worden of aan die instel- of inrichtingsvoorwaarden is voldaan. De toezichtmethode is gebaseerd op de informatie uit het keuringsrapport inclusief de bijgesloten digitale bijlagen.

4.5. Overige toezichtinformatie

Als de kansspelautomaat is voorzien van elektronische tellers, moet een handleiding aangeleverd worden om de elektronische tellerstanden uit te kunnen lezen.

5. Randvoorwaarden en formaat van digitale aanlevering

De aanvraag voor een modeltoelating moet gebeuren via het door de KSA vastgesteld aanvraagformulier. Dat aanvraagformulier kan verwijzen naar één of meer CD-ROMs of DVD-ROMS (hierna aangeduid als: CD) waarop de digitale bestanden staan die nodig zijn voor de aanvraag. Dit hoofdstuk beschrijft de randvoorwaarden waaraan de digitale bestanden moeten voldoen en op welke wijze deze moeten worden aangeleverd. Dit omvat mede welke mappenstructuur moet worden gebruikt voor het opslaan van de digitale documenten en bestanden.

5.1. Formaat en inrichting

Formaat en inrichting van de DVD/CD moeten voldoen aan de volgende eisen:

- Het toegepaste bestandsysteem is volgens standaard ISO9660 – level 2 of UDF 2.50.
- Op de CD is een uniek kenmerk aangebracht welke overeenkomt met het kenmerk van het keuringsrapport.
- De mappenstructuur op de CD of DVD is vanaf de root als volgt ingericht:

Informatievoorschriften aanvraag modeltoelating speelautomaat
Vastgesteld door de raad van bestuur van de kansspelautoriteit op 21-08-2018

- Map Keuringsrapport. In deze map wordt de digitale versie van het keuringsrapport ondergebracht. Ook kan hier eventueel een digitale versie van de ingevulde checklist en aanvraagformulier worden geplaatst. Deze vervangt niet de papieren versie!
- Map Software. In deze map wordt de digitale bestanden aangeleverd die de karakteristieke software beschrijven.
- Map Foto. In deze map worden de digitale afbeeldingen geplaatst. Eventueel kan om het onderscheid van verschillende modellen van de speelautomaat een verdere onderverdeling worden aangebracht in submappen.
- Map Documenten. In deze map worden de overige documenten geplaatst die gebruikt zijn voor het modelonderzoek en informatie geven over de speelautomaat, bijvoorbeeld stroomdiagrammen en aansluitschema's. Ook hier kunnen submappen worden gebruikt om een onderscheid tussen de verschillende modellen overzichtelijk te maken.
- Het keuringrapport wordt aangeleverd in het Portable Document Format PDF/a-1 (ISO 19005-1:2005) formaat. Kenmerkend hierbij is dat het toepaste font in het pdf-bestand is bijgesloten. Overige documenten zoals de bijlagen, handleidingen en schema's worden aangeleverd in PDF.
- De teksten in de digitale documenten moeten zonder te hoeven inzoomen (origineel formaat) goed leesbaar zijn, en de in het document opgenomen afbeeldingen moeten voor het aangeven doel toepasbaar zijn.

5.2. Digitale afbeeldingen

- De digitale afbeeldingen moeten worden aangeleverd als JPEG (Joint Photographic Experts Group ISO/IEC 10918-4:1999) of TIFF (Tagged Image File Format rev. 6.0).
- De digitale afbeeldingen moeten de volgende eigenschappen hebben:
 - Resolutie van 200 pixels per inch
 - Bit depth van 24 bit
 - Metamodel volgens IPTC-core of Exif.
- De afbeeldingen zijn scherp en onbewogen en zijn contrastrijk zodat de onderdelen ook bij een wat donkere omgevingslicht nog te onderscheiden zijn. De teksten op het afgebeelde object moeten (eventueel na beperkt inzoomen) goed afleesbaar zijn.
- De afgebeelde onderdelen zijn als een geïsoleerd object zichtbaar op de afbeelding. Er zijn geen onderdelen van speelautomaten zichtbaar die geen onderdeel uitmaken van het onderzochte model (voorbeeld andere speelautomaten).

5.3. Software

Informatievoorschriften aanvraag modeltoelating speelautomaat
Vastgesteld door de raad van bestuur van de kansspelautoriteit op 21-08-2018

Software moet worden aangeleverd in één van twee vormen, afhankelijk van de toegepaste adresseringstechniek:

- voor geheugendragers zonder bestandsindeling: in binair formaat.
- voor geheugendragers met bestandsindeling: een Symantec Ghost of Acronis True image.

Elk bestand moet de volledige inhoud van een geheugencomponent vertegenwoordigen (volledige adressering). Verder moet de naam van het bestand dezelfde zijn als in het keuringsrapport gebruikt wordt, en moet de SHA1-code van het bestand terug te vinden zijn in het keuringsrapport.

Informatievoorschriften aanvraag modeltoelating speelautomaat
Vastgesteld door de raad van bestuur van de kansspelautoriteit op 21-08-2018

BIJLAGE 1: Standaardhulpmiddelen voor toezicht

De toezichthouder beschikt standaard over hulpmiddelen die ingezet kunnen worden voor de controle van een speelautomaat. Bij het inrichten van de toezichtmethode kan hier rekening mee worden gehouden.

- Hardware:
 - Laptop; Intel; Intern geheugen 4Gb; Beschikbare ruimte op HD 4Gb; UTP ethernet; 2xUSB 2.0; 1xseriële poort; 1xparallele poort
 - Extern USB muis en toetsenbord
 - USB DVD RW
 - USB "geheugen stick" 4Gb (encrypted)
 - USB memory card reader (SD en CF)
 - USB kabel 1 meter
 - UTP kabel 1 meter (Straight en Crossed)
 - Dataman 48PRO+ met de meest gangbare PLCC adapters (zie www.dataman.com voor componenten lijst).
- Software:
 - Windows 7 Professional (User rechten: Administration)
 - MS Office 2007 omgeving en Adobe PDF reader
 - Irfanview versie 4.32 foto-viewer
 - CDcheck versie 3.1.14 (zie voor functionaliteit <http://www.kvipu.com/CDCheck/>).

BIJLAGE 2: Softwareconformiteit

Speelautomaten gaan zich in toenemende mate gedragen als PC's: min of meer standaard hardware waarvan het gedrag voornamelijk bepaald worden door de software. Dit heeft voor de integriteit van speelautomaten zowel positieve als negatieve gevolgen. Positief is dat de hardware dermate gevoelig is dat onwenselijke modificaties aan de hardware veel moeilijker zijn geworden dan bij oudere machines. Negatief is dat de machines veel gevoeliger zijn voor onwenselijke modificaties aan de software. Ervaringen met PC's (zoals virussen, trojans, spyware, browser hijackers) illustreren hoe moeilijk het is de integriteit van software te garanderen.

Omdat de software zo'n belangrijk onderdeel van het toegelaten model is, besteden de keuringsinstellingen uitgebreid aandacht aan die software, en wordt alle in een model geïncorporeerde software aangeleverd. Maar het keuring van software ten behoeve van de modeltoelating is, zoals alle aspecten van de modeltoelating, zinloos als daarna niet gecontroleerd kan worden of de daadwerkelijk opgestelde automaten ook overeenkomen met de goedgekeurde modellen (conformiteitscontrole).

De traditionele softwaredrager in de speelautomatenwereld is de EPROM: een chip waarin de software is opgeslagen zonder bestandssysteem. De conformiteitscontrole van deze software kan plaatsvinden door de EPROM via een daartoe geëigend apparaat (zoals Dataman of Kobetron) uit te lezen en van de gehele inhoud een checksum te berekenen als ware het één groot bestand.

EPROMs worden echter in toenemende mate vervangen door diverse softwaredragers met bestandssysteem (zoals harde schijven, CD-ROMs, en geheugenkaarten). Theoretisch is het mogelijk om deze softwaredragers met bestandssysteem in zijn geheel uit te lezen (disk image) en één enkele checksum te berekenen, zoals bij een EPROM. Soms is dit ook in de praktijk mogelijk: sommige geheugenkaarten kunnen (nog) net zo behandeld worden als EPROMs.

In de sommige gevallen is dit echter geen levensvatbare mogelijkheid, om twee redenen:

- veel softwaredragers zijn zo groot dat het maken van een image en het berekenen van de checksum daarvan te lang duurt.
- veel softwaredragers bevatten bestanden die voortdurend veranderen (dynamic files), waardoor ook de softwaredragers als geheel voortdurend veranderen.

Het alternatief voor het berekenen van een checksum voor de gehele softwaredrager is het berekenen van afzonderlijke checksums voor de afzonderlijke bestanden op de softwaredrager. Deze methode heeft echter drie nadelen:

Informatievoorschriften aanvraag modeltoelating speelautomaat
Vastgesteld door de raad van bestuur van de kansspelautoriteit op 21-08-2018

- alleen de bekende bestanden kunnen zo gecontroleerd worden; onbekende, later toegevoegde bestanden worden niet gecontroleerd of gesignaleerd.
- het is mogelijk gegevens te verbergen buiten het bestandssysteem om (zoals tegen kopiëren beveiligde CDs doen).
- het hierboven beschreven probleem van de dynamische bestanden. Dit laatste is vrij ernstig, omdat dergelijke bestanden van vitaal belang zijn voor het goed functioneren van een speelautomaat (bijv. Windows Registry)

Om deze reden kan niet gecontroleerd worden of er eventueel extra software (dwz. andere dan die onderdeel uitmaakt van het toegelaten model) op de softwaredrager aanwezig is en of zulke software via de dynamische bestanden opgestart wordt.

Dit leidt tot de conclusie dat conformiteitscontrole van software in deze gevallen niet kan volstaan met het controleren van de inhoud van de softwaredrager. Tevens moet gecontroleerd worden welke software daadwerkelijk op de speelautomaat actief is. Er moet dus niet alleen gekeken worden naar de software die op de machine staat, maar ook naar de software die op de machine draait. Deze software moet vergeleken worden met een lijst van toegelaten software ("witte lijst"). Op deze manier kan ook onbekende software tegengehouden worden (dit in tegenstelling tot de bestandscontrole, die geen onbekende bestanden kan controleren). Software die niet is toegelaten moet worden geregistreerd in een logfile, en moet zo mogelijk worden tegengehouden.

NB. Deze techniek lijkt op een firewall, die in de PC-wereld gebruikt wordt tegen spyware e.d. Zo'n programma controleert permanent welke software de internetverbinding gebruikt.

Bestandscontrole

- De bestandscontrole moet het mogelijk maken dat de toezichthouder kan controleren of de bestanden die op de softwaredrager staan conform het toegelaten model zijn. Een industry-standard checksumtechniek ligt hier voor de hand. SHA1 wordt veel gebruikt en voldoet in de praktijk goed.
- Omdat in beginsel alle bestanden tot het model behoren, moet de bestandscontrole ook in beginsel alle bestanden controleren; dus ook beeld, geluid, video, en dergelijke.
- Omdat de firewall niet alleen onderdeel uitmaakt van het model maar ook van vitaal belang is voor de softwareconformiteitscontrole, moet de bestandscontrole ook de bestanden van de firewall controleren.
- Omdat een checksum niet berekend kan worden van dynamische bestanden, hoeft de bestandscontrole geen dynamische bestanden te controleren.
- Om te voorkomen dat de bestandscontrole zichzelf moet gaan controleren, kan de bestandscontrole niet in de speelautomaat zitten. Er bestaan al speelautomaten die

Informatievoorschriften aanvraag modeltoelating speelautomaat
Vastgesteld door de raad van bestuur van de kansspelautoriteit op 21-08-2018

gecontroleerd worden door een programma dat opstart vanaf een USB-key; deze techniek lijkt goed te voldoen.

Informatievoorschriften aanvraag modeltoelating speelautomaat
Vastgesteld door de raad van bestuur van de kansspelautoriteit op 21-08-2018

Procescontrole

- De procescontrole moet voorkomen dat niet-authentieke processen op de machine opgestart worden. In tegenstelling tot de bovengenoemde internet-firewall voor PC's wordt echter niet de internetverbinding gecontroleerd, maar de lopende processen. In dat opzicht is de procescontrole meer te vergelijken met de Windows Task Manager.
- De procescontrole moet bij ieder proces dat opgestart wordt controleren of dit proces voorkomt op een 'witte lijst' van processen die opgestart mogen worden. Processen die niet voorkomen op de witte lijst moeten worden opgenomen in een log file (en zo mogelijk tegengehouden: een onbekend proces zou anders het log file kunnen veranderen).
- Het logfile moet kunnen worden uitgelezen door de toezichthouder, idealiter via dezelfde USB-key als voor de bestandscontrole wordt gebruikt.

BIJLAGE 3: Voorwaarde modeltoelating toevoegen aan een toegelaten model speelautomaat.

Het is mogelijk om een nieuwe modeltoelating toe te voegen aan een al bestaande modeltoelating. Deze mogelijkheid kan alleen indien de onderdelen van het model waarvoor al een modeltoelating is afgegeven in combinatie met onderdelen waarvoor nog een modeltoelating moet worden afgegeven onvoorwaardelijk voldoet aan de eisen voor een modeltoelating. Bij het samenvoegen kan er tevens gebruik worden gemaakt van het merkteken wat in het kader van de eerder afgegeven modeltoelating is vastgesteld.

De volgende voorwaarden zijn van toepassing:

1. Bij de aanvraag voor een modeltoelating moet het verzoek worden gedaan om, in het kader van eerder afgegeven modeltoelating(en), de nieuwe modeltoelating hieraan toe te voegen en gebruik te maken van het daarvoor al vastgesteld merkteken.

Op het aanvraagformulier kan worden aangegeven of de nieuwe modeltoelating moet worden toegevoegd aan een al bestaande modeltoelating. De toekomstige modelhouder moet gelijk zijn aan de modelhouder van de reeds afgegeven modeltoelating.

2. De nieuwe modeltoelating, waarvoor het verzoek onder 1 is toegevoegd, is van dezelfde productcategorie of productsoort als waarmee het moet worden samengevoegd.

Dit betekent dat voor een nieuwe aanvraag voor modeltoelating voor bijvoorbeeld een kansspelautomaat bedoelt voor opstelling in een Speelautomatenhal (TS) niet kan worden samengevoegd met een al bestaande modeltoelating bedoelt voor opstelling in een zogenoemde Horecagelegenheid (TH). Ook is het niet mogelijk om zogenoemde enkelspelers en meerspelers samen te voegen.

3. De aanvraag voor de modeltoelating bevat alleen die informatie over het model welke afwijkend is t.o.v. de al afgegeven modeltoelating(en) waarvoor hetzelfde merkteken is vastgesteld. Bij de aanvraag wordt er eenduidig verwezen naar informatie welke in het kader van de eerdere aanvraag voor modeltoelating is aangeleverd.

Bij het samenvoegen van een nieuwe modeltoelating wordt alleen nieuwe informatie aangeleverd en wordt er verwezen naar informatie welke in het kader van een eerdere aanvraag voor een modeltoelating is aangeleverd. In het geval dat er een situatie ontstaat waarbij

Informatievoorschriften aanvraag modeltoelating speelautomaat
Vastgesteld door de raad van bestuur van de kansspelautoriteit op 21-08-2018

dubbele informatie is aangeleverd zal dit aanleiding geven tot het niet in behandeling nemen van de aanvraag voor modeltoelating.

4. Voor elke combinatie van onderdelen uit de verschillende bestaande modeltoelatingen, inclusief de onderdelen van de beoogde nieuwe modeltoelating, wordt aantoonbaar aangegeven dat het voldoet aan de gestelde eisen voor modeltoelating (keuringsrapport).

Het geheel aan onderdelen of combinatie van onderdelen van speelautomaten waarvoor een modeltoelating is afgegeven met hetzelfde merkteken blijft voldoen aan de gestelde eisen. Een keuringsrapport mag in dat kader verwijzen naar eerder, in het kader van een modeltoelating, opgestelde keuringsrapporten.

5. De toezichtmethode voor efficiënt en effectief toezicht maakt onderdeel uit van de onder 4 genoemde voorwaarde.

De toezichtmethode kan als gevolg van verschillende configuraties minder efficiënt worden. Voorkomen moet worden dat er onduidelijkheid ontstaat over welke toezichtmethode moet worden ingezet. De samengevoegde modeltoelating moet voldoende informatie geven over welke toezichtmethode moet worden toegepast. Onderzoek naar de effectiviteit en efficiëntie van de toezichtmethode is hierdoor nodig waarbij ook gekeken moet worden naar de eerder afgegeven modeltoelatingen. Het resultaat van het onderzoek inclusief onderliggende analyse maakt onderdeel uit van het keuringrapport.

Informatievoorschriften aanvraag modeltoelating speelautomaat
Vastgesteld door de raad van bestuur van de kansspelautoriteit op 21-08-2018

BIJLAGE 4: Checklist controle aanlevering

Deze checklist kan gebruikt worden om de aanlevering op hoofdpunten te controleren.

Ref.	Onderwerp	Onderdeel	Controle
	Aanvraagformulier		
2		fysieke aanlevering van het document	
2		type speelautomaat (TB, TH, TS, TK)	
2		beschrijving van bijlagen	
2		machtiging keuringinstelling	
2		datum, plaats en ondertekend door aanvrager	
2		datum, plaats en ondertekend door gemachtigde	
2.1		De modelvergunninghouder is en blijft gelijk bij verzoek tot toevoeging aan bestaande modeltoelating	
	Elektronische aanlevering bijlagen op CD of DVD		
5.1		aanlevering in ISO / UDF formaat	
5.1		elektronische aanlevering software onder map 'software'	
5.1		digitale afbeeldingen onder map 'foto'	
5.1		elektronische aanlevering keuringsrapport in PDF/a formaat onder map 'keuringsrapport'	
	Keuringsrapport		
3		opgesteld door een keuringinstelling	
3.1		opgesteld in de Nederlandse taal	
3.9		Voorzien uniek kenmerk (nummer of code)	
3.7		Voorzien van een verwijzing naar bijlagen	
	Keuringsrapport; conclusie / advies		

Informatievoorschriften aanvraag modeltoelating speelautomaat
Vastgesteld door de raad van bestuur van de kansspelautoriteit op 21-08-2018

Ref.	Onderwerp	Onderdeel	Controle
3.8		eenduidige conclusie/advies over kansspelautomaat	
3.8		eenduidige conclusie/advies over toezichtmethode	
3.8		beschrijving (rand)voorwaarden t.a.v. conclusie of advies ondergebracht in één hoofdstuk of paragraaf van het keuringsrapport	
	Keuringsrapport; vastleggen van model speelautomaat		
3.4		spelersplaatsen (max) en inrichting startknoppen	
3.4		interface met de speler	
3.4		betalingsmechanisme	
3.4		mechanische RNG; karakteristieke maatvoering	
3.4		tellers	
3.4		interface met (externe) systemen/ randapparatuur	
3.4		inspectiefunctiealiteiten	
3.4		type geheugen (v.b. (E)PROM of hard disk)	
3.4		fabrikant geheugen, indien karakteristiek	
3.4		type nummer geheugen indien karakteristiek	
3.4		capaciteit in Kbyte	
3.4		locatie geheugen (positie)	
3.4		softwareversie	
3.4		softwarefunctie	
3.4		bestandsformaat elektronische aanlevering	
3.4		SHA1 van elektronische aanlevering	
3.4		Informatie bestandstelsysteem en bestanden	
	Keuringsrapport; spelbeschrijving		

Informatievoorschriften aanvraag modeltoelating speelautomaat
Vastgesteld door de raad van bestuur van de kansspelautoriteit op 21-08-2018

Ref.	Onderwerp	Onderdeel	Controle
3.4		basisspel	
3.4		vervolgspel	
3.4		spelonderbreking; simultaan spel	
3.4		toevalskarakter; toevalsproces; regelaars	
3.4		behendigheid of inzicht van speler op speldelen	
3.4		max inzet en maximale prijs per spel/speldeel	
3.4		max inzet en maximale prijs per handeling	
3.4		wijze van inworp en uitbetaling	
	Keuringsrapport; spelgedrag		
3.4		maximum uurverlies (worst case spelstrategie)	
		Maximum uurverlies bij terugzetten van geheugen	
3.4		minimum uitkeringspercentage (worst case spelstrategie)	
3.4		uitkeringsgedrag (pieknorm; worst case spelstrategie)	
3.4		speellimiet en spelersinformatie	
	Keuringsrapport; toezichtmethode		
4.2		instructie toezicht hardware speelautomaat	
4.3		instructie toezicht software speelautomaat	
4.3		Keuringsverslag toezichtmethode	
	Keuringsrapport; verantwoording wettelijke eisen		
3.6		standaard checklist wettelijke eisen	
3.6		rapportage toegepaste regelgeving / normen	

Informatievoorschriften aanvraag modeltoelating speelautomaat
Vastgesteld door de raad van bestuur van de kansspelautoriteit op 21-08-2018

Ref.	Onderwerp	Onderdeel	Controle
3.6		rapportage interpretatie/ opinie	
4.1		rapportage toets toezichtmethode	
	Hulpmiddelen voor inspectie		
4.1		specifieke hulpmiddelen voor uitvoer toezichtmethode	
4.1		licenties voor de hulpmiddelen	
4.1		hulpmiddelen zijn toepasbaar op door inspectie toegepast systemen	
	Vastlegging van het model		
3.7		afbeeldingen van de buitenkant kansspelautomaat	
3.7		afbeeldingen van de binnenkant kansspelautomaat	
3.7		afbeeldingen van de karakteristieke onderdelen	
5.2		digitale afbeeldingen minimaal 200ppi	
5.2		digitale afbeeldingen minimale bit depth 24 bit	
5.2		formaat JPEG (lossles) of TIFF	
5.2		objecten zijn scherp en onbewogen vastgelegd	
5.2		Objecten zijn met voldoende contrast vastgelegd	
5.2		Bestand is voorzien van metamodel; IPTC-Core of EXIF	
3.7		Karakteristieke software onderdelen van de speelautomaat	
3.7		Digitale bestanden van de software onderdelen	
3.7		Aansluitschema's met evt. karakteristieke maatvoering	
3.7		Voor het modelonderzoek gebruikte documenten welke door de aanvrager zijn aangeleverd	

Informatievoorschriften aanvraag modeltoelating speelautomaat
Vastgesteld door de raad van bestuur van de kansspelautoriteit op 21-08-2018

NB. worst case spelstrategie = de spelsituatie van de kansspelautomaat waarbij het hoogste uurverlies, het laagste uitkeringspercentage of de meeste overschrijdingen kan worden vastgesteld bij voortdurende bespeling van de kansspelautomaat.